

WAARDZEGGER

SEPTEMBER 2020

met o.a. :

- **Interview!** Met Cees Mesker!
- Laagvliegen boven Hoeksche Waard
- 10 jaar Natuurfotografie
- Schoner Binnenmaaswater
- Ode aan de Heemtuin
- Regelgeving bomenkap (2)
- *Online* cursus volgen!
- 25 jaar KP (3)
- en nog veel meer...

HWL
Hoeksche waards Landschap

Colofon

Waardzegger is een uitgave van Hoeksche Waards Landschap (HWL), vereniging voor behoud en ontwikkeling van natuur en landschap in de Hoeksche Waard, opgericht in 1973.

Versijnt ieder kwartaal
 ISSN 1389-7454
 Jaargang 13 nr. 3, oplage: 1850
 HWL-lidmaatschap € 30,00 per jaar
 IBAN-nr. NL48 INGB 0002 9980 08

Materiaal uit deze uitgave mag alleen voor niet-commercieel gebruik aangewend worden, met bronvermelding.

Ledenadministratie HWL

Postbus 1080
 3260 AB Oud-Beijerland
ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Telefoon: 0186 621 888
 Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
kantoor@hwl.nl
 Openingstijden:
 Dinsdag t/m vrijdag 10.00 – 17.00 uur
 Zaterdag en zondag 12.00 – 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
 Vanaf 1 maart 2020 is het NLC tot nader order niet meer geopend voor publiek, behoudens aangekondigde evenementen, lezingen, etc.

Dagelijks bestuur

Els van Veen (voorzitter) 078 618 0691
 Tineke Zuidgeest (secretaris) secretariaat@hwl.nl
 Richard Baan (penningm.) penningmeester@hwl.nl

www.hwl.nl

Redactie

Piet Schram (opmaak/vormgeving)
 Marcus Dekker (tekstcorrectie)
 Aad Bruijnzeel (verzending/verspreiding)

redactie@hwl.nl

Aanleveren kopij: eind eerste maand van ieder kwartaal, per email, uitsluitend in MS-Word, met zowel tekst als foto's in aparte bijlage, max. 600 woorden en max. 2 foto's per artikel.

Druk

Quadraat Grafimedia B.V.
Vorbereiding verzending
 HW Werkt

 <https://www.facebook.com/hwlandschap>

 https://twitter.com/HW_Landschap

 <https://www.instagram.com/hoekschewaardslandschap/>

FSC logo

Redactioneel

Jawel, een extra dikke Waardzegger!

De bezuiniging op de verzendkosten, doordat ons kwartaalblad nu voor een groot deel door de vele aangemelde vrijwilligers wordt rondgebracht, heeft er toe geleid dat het bestuur met de wens van de redactie heeft ingestemd om het blad naar behoefte, (wéér) met 4 pagina's uit te breiden, naar maar liefst 28 pagina's! Om het bestuur 'enigszins tegemoet te komen' is er een extra pagina beschikbaar gesteld om te adverteren, wat natuurlijk weer geld in het laatje brengt. Twee adverteerders hebben zich reeds gemeld; er is nog plaats voor één.

De belangrijkste onderwerpen in deze uitgave.

Het besluit van Els om, na 8 jaar, volgend jaar haar voorzitterschap over te dragen, komt voor velen misschien onverwacht. In haar kolom hiernaast licht zij haar besluit toe. Een profielschets van de HWL-voorzitter is achter in dit blad opgenomen. Door de uitbreiding is er nu eindelijk ruimte voor een interview, een lang gekoesterde wens van de redactie, met een HWL-lid die 'boven het maaiveld uitkomt', door inzet, gedrag of visie, óf, omdat het gewoon eens tijd wordt om in het zonnetje te worden gezet, omdat hij of zij zich al jaren onzichtbaar op een bijzonder manier inzet. Het moment van de uitbreiding van dit blad en zijn pensionering waren de opmaat om voor dit eerste interview 'in gesprek te gaan' met Cees Mesker, jaren vrijwilliger, bestuurslid en vaste kracht bij HWL, een veelzijdig persoon. De laatste weken is het weer erg actueel: laagvliegende helikopters boven de Hoeksche Waard. We besteden er aandacht aan wat de regelgeving eigenlijk zegt. Afgelopen mei was het 10 jaar geleden dat de werkgroep Natuurfotografie werd opgericht; een blik terug. Dan een interessante uitleg hoe het Binnenmaaswater schoner kan worden. Indrukwekkende cijfers in een "Wist je dat?" over de productie van appelsap door de werkgroep Fruit&Sap. Een prachtige bijdrage over vogels als bondgenoten bij de runderen in de Staart. Vanuit de werkgroep Planten wordt nog eens gewezen op de prachtige kleuren die het najaar biedt. Tevens wordt de Heemtuin en haar vrijwilligers in het zonnetje gezet. Biodiversiteit is de sleutel naar een soortenrijk landschap; een toelichting vanuit de werkgroep Planologie en Milieu. En ook deel 2 van de regelgeving over het kappen van bomen.

En verder nog.

Door de corona maatregelen kunnen we er niet meer omheen: zoveel mogelijk *online* werken; Henk deelt zijn ervaring en durft het zelfs aan binnenkort een HWL-cursus *online* te organiseren. Dan het 3de deel over de ontwikkelingen van het Klein Profijt in de afgelopen 25 jaar. Tenslotte een korte toelichting over de ideeën van een nieuwe HWL-website, welke eind dit jaar operationeel moet zijn. En natuurlijk een interessante activiteitenkalender. Laten we hopen, dat wat nu gepland staat, ook daadwerkelijk doorgang kan vinden en nieuwe corona maatregelen dit niet in de war zullen sturen. Blijf de berichten op de HWL-site en in Het Kompas volgen voor de actuele stand van zaken.

Als laatste wil ik u wijzen op de agenda van de Algemene Ledenvergadering, welke op donderdag 17 september in het NLC wordt gehouden.

Al met al weer een zeer gevarieerde Waardzegger. Veel leesplezier!

Piet

Foto voorpagina:

Zuiddijk, Maasdam
 Marianne van Diggelen-Pors

Van de bestuurstafel...

Zoals je verderop in dit blad kunt lezen, is er een vacature voor een nieuwe voorzitter gesteld. Dit vraagt om enige uitleg. Uiteraard zijn al veel leden en vrijwilligers hiervan op de hoogte, maar ik wil dit graag ook aan degenen die het niet weten, toelichten. Voorzitter zijn of worden van een vereniging, en zeg maar gerust een organisatie zoals Hoekschewaards Landschap is, is niet even een taak die je er zomaar bij doet! Vandaar al vroeg deze aankondiging. Hieronder wil ik mijn besluit dan ook even toelichten.

Na 11 jaar zitting in het bestuur, waarvan 8 jaar als voorzitter van HWL, heb ik besloten om tijdens de ledenvergadering van 2021 de bestuursfunctie over te dragen aan een opvolger.

Reden hiervoor is dat ik inmiddels, naast mijn voorzitterschap van HWL, meerdere vrijwilligersfuncties heb. Daarnaast spelen leeftijd (70) en privé omstandigheden, zoals het overlijden van mijn schoonzoon, een rol. Dit soort gebeurtenissen zet een mens tot nadenken over de toekomst en wat je nu verder wilt.

Daarnaast vind ik dat een bestuurder niet langer dan 8 jaar aan het roer moet staan. Het wordt dan tijd om een nieuwe frisse wind toe te voegen.

Ik heb dit besluit in de bestuursvergadering van mei definitief aangekondigd, zodat er ruim tijd kan worden genomen om een kandidaat te

zoeken en in te werken, die in maart 2021 hopelijk als nieuwe voorzitter kan worden benoemd.

Inmiddels heeft het bestuur gezamenlijk een profielschets voor de functie van voorzitter opgesteld en kan er serieus naar een opvolger worden gezocht.

Uiteraard blijf ik tot de overdracht en benoeming van een nieuwe voorzitter mij inzetten voor HWL en als het nodig is daarna als vraagbaak voor mijn opvolger.

Els van Veen
Voorzitter HWL

inhoud

• Colofon / Redactioneel	2
• Van de bestuurstafel...	3
• Cursus paddenstoelen 2020	3
• Interview met Cees Mesker	4-5
• Wist je dat...?	6
• Vogels als bondgenoten...	7
• Laagvliegen boven de HW	8-9
• Herfst!	10
• 10 jaar Natuurfotografie	11
• Binnenmaaswater schoner ...	12
• Ogen open voor lepziekte	13
• Ode aan de Heemtuin	13-15
• Biodiversiteit	16
• Bomenkap aan regels (2)	17
• Online cursus volgen	18
• Overzicht herfstcursussen	19
• 25 jaar KP: Ontwikkelingen	20-21
• Profielschets Vz/agenda ALV	22
• Vacature voor KP	23
• Overzicht nieuwe leden	23
• Transitie nieuwe website	24
• Joops prikbord/adverteerders	25
• HWL-kalender 2020	26
• adverteerders	27
• adverteerders	28

Aanmelden voor de cursus kan door een e-mail te sturen naar: paddenstoelen@hw.nl.

Vermeld naam, adres en of u wel of geen HWL-lid bent. U ontvangt dan een bevestiging van inschrijving en begin oktober alle verdere informatie. Voor vragen kunt u ook op dat e-mailadres terecht of bellen met Sjoerd Reinstra (0186-602357).

Basicursus paddenstoelen 2020

HWL, maken u graag wegwijs in deze wonderde wereld.

Het programma:

- Twee avonden in NBC Klein Profijt op donderdag 22 en 29 oktober van 19.30 - 22.00 u.
- Twee excursies op 24 oktober van 14.00-16.00 u. naar Molendijkse Bos, Numansdorp en 31 oktober van 9.00 - 13.00u. naar Landgoed Valkenberg, Ulvenhout.

Dit najaar herhaalt het HWL de Basicursus paddenstoelen. Tijdens deze korte cursus leert u van alles over de bouw, groei en voortplanting van paddenstoelen en hun bijzondere rol in de natuur. De docenten, leden van de paddenstoelenwerkgroep van het

HWL-leden betalen € 20,00, niet-leden € 30,00. In verband met mogelijke coronamaatregelen moet het aantal deelnemers wellicht worden beperkt. Inschrijving gebeurt in volgorde van opgave. Wacht dus niet te lang met intekenen.

Boven het maaiveld...

Piet Schram

Vanaf het moment dat de Stichting Natuurbeheer HWL (als uitvoeringsorganisatie van de Vereniging HWL) werd opgericht, was hij hoofdbeheerder en coördinator binnen HWL inzake het beheer bij de organisatie: Cees Mesker (66). Per 24 juni is hij met pensioen. Een mooie gelegenheid, leek ons, om het eerste interview juist met hem te houden.

Ik heb met hem afgesproken bij hem thuis in Mookhoek en zitten in zijn prachtige tuin aan de koffie (met taart), waar (klein)kinderen voor de vakantie nog even langskomen en het een gezellig familiegebeuren is. Het is mij direct duidelijk dat ik mijn laatste vraag eigenlijk niet meer hoeft te stellen; met zo'n grote, groente- en fruittuin en vijf kleinkinderen, met de zesde op komst, zal hij zich voorlopig niet gaan vervelen!

Na een inleidend praatje vraag ik hem of hij na al die jaren als bestuurslid en coördinator werkgroep Natuurbeheer het erg lastig vindt om als mede beleidsbepaler alles los te laten en 'slechts nog als vrijwilliger' actief te zijn bij HWL.

"Ja, absoluut, dat valt niet mee! Je weet dat het komt en we hebben er goed naar toegewerkt door Chiel (Visser) aan te nemen. En daar ben ik erg blij mee; een positieve gozer, woont in de streek, heeft een goede opleiding, een heel jong iemand, ambitieus. Ik heb geprobeerd het laatste jaar veel op hem over te brengen, maar dat valt niet mee. Het zit allemaal in je hoofd, er staat heel weinig op papier! We zijn al wel bezig om beheerplannen op papier te zetten, maar nog lang niet alles. Mijn opvolger krijgt nu te maken met de vele externe contacten, dat zijn er heel veel, om alles te plannen, en ook de facturering, dat moet ik nu loslaten. Ik zie nog van alles om mij heen wat er moet gebeuren; ik woon er middenin! Als je ver weg zou wonen, zou dat een stuk makkelijker zijn. Als vrijwilliger blijf ik hem steunen. Maar ik wil ook andere dingen gaan doen, die ik vroeger veel meer deed -vogels spotten, planten en vlinders kijken, knotten- waar ik geen tijd voor had. Raar hè? Meer genieten en minder stress, minder bezorgdheid eigenlijk, veroorzaakt door de verantwoording die ik toch had."

Wat bewoog hem destijds om zijn baan als politiemans op te geven en bij HWL te gaan werken?

"Ik was inmiddels naar afd. Milieu in Rotterdam overgeplaatst en had het prima naar mijn zin, maar zat als verantwoordelijke groepchef meer achter het bureau als buiten 'in het

veld'. Intussen was ik, samen met Joost Kievit, die net als eerder al in 's-Gravendeel ook bij de politie daar mijn chef was, al sinds '77-'78 vrijwilliger bij HWL en vond dat een goede afwisseling van het politiewerk. Rond 2006 ontstond bij HWL behoefte aan een betaalde functie als beheerder, zowel als terreinbeheerder als voor het in aanbouw zijnde NLC. Joost, toen voorzitter van HWL, dacht dat het een goed moment was om als betaalde beheerder in te stappen en dat leek mij inderdaad wel wat. Probleem was natuurlijk het salaris. Ik moest daarover 'zware gesprekken voeren' met mijn vrouw Annemarie, want ik ging er een heel eind op achteruit. Uiteindelijk is zij meer gaan werken..."

Cees als NLC-beheerder, hier samen met Loek van Veen (rechts) in 2008.

Dat hij een voorliefde heeft voor het onderdeel natuurbeheer ziet hij als een stukje verantwoordelijkheid voor de Schepping en dat is voor hem zeer belangrijk. Nadat er een nieuw bestuurslid voor de afdeling beheer gezocht werd, was het toetreden tot het bestuur een logische volgende stap. *"Als terreinbeheerder stond ik het dichtste bij het beheer en het is dan logisch dat je zitting hebt in het bestuur. Ik was overigens als vrijwilliger al bestuurslid, dus eerder als vaste kracht bij HWL. En dat heeft nooit tot enige problemen geleid."*

HWL heeft nogal wat werkgroepen, 42. Dat moet toch wel lastig zijn alle

Dit is eerste in de reeks interviews die de redactie in de komende edities van de Waardzegger probeert te gaan realiseren. Gekozen zal worden voor personen welke 'boven het maaiveld' of, omdat het tijd wordt hen eens een keer in het zonnetje te zetten, doordat zij juist onzichtbaar zich bijzonder voor HWL inzetten.

1) Cees Mesker

Geboren op 24-2-1954. Opgegroeid in Ameide, Alblasserwaard. Doorliep het Christelijk Lyceum in Utrecht en Middelbare Tuinbouwschool. Door een docent werd zijn liefde voor de natuur aangewakkerd, werd een enthousiast vogelman en maakte als schoolopdracht zijn eigen plantenherbarium. Werkte vervolgens bij een hovenier in Amsterdam. Begon in 1976 bij de Rijkspolitie. Zijn standplaats werd 's-Gravendeel en later Rotterdam bij afdeling Milieu. Hier ontstond zijn liefde voor de Hoeksche Waard en werd actief betrokken bij HWL, eerst als vrijwilliger en later als bestuurslid. Was in zijn woonplaats maatschappelijk zeer betrokken, actief lid van de Hervormde Gemeente en amateur voetballer bij zaterdag-1, met als hobby's fotograferen, tuinieren, vogels en planten spotten. Werkte na zijn loopbaan bij de politie een jaar bij CITIS, (een onderdeel van het Ministerie van Landbouw, die vergunningen afgeeft bij im- en export van beschermde planten en dieren) Ruilde in 2007 deze baan in om beroepskracht te worden bij HWL.

wensen van al die groepen als bestuur op elkaar af te stemmen?

"Ja, dat is lastig en dat blijft lastig. Iedere werkgroep heeft zo zijn eigen visie en punten van kritiek; de planten werkgroep wil dit, de vogel werkgroep dat, de zoogdieren werkgroep weer dit. Het leidt echter nooit tot openlijke conflicten, maar natuurlijk zijn er wel discussiepunten. Voor het terrein beheer moet er op een bepaald moment gemaaid worden, voor de vogelgroep juist niet, omdat de vogels dan juist broeden. Dat geldt dus voor elke werkgroep. Ook met externe partners is het soms niet makkelijk. Waterschap Hollandse Delta wil bijvoorbeeld dat we vanwege de Keur moeten gaan maaien, maar wij als HWL omwille van de biodiversiteit juist niet en dat geeft dan uiteraard discussie. Maar als HWL moet je dan de poot stijf houden, een voorbeeld stellen. Dat is waar Chiel nu ook tegenaan loopt. Dat is ook voor hem leerzaam en wennen."

Vanaf het begin (1995, Krekenplan, als

Zelfs in de kruin van een wig tijdens het knotten, deed Cees nog zaken via zijn telefoon...

compensatie voor de aanleg van de HSL) is Cees betrokken geweest bij het project Argusvlinder (2002). Kwam dit doordat het gebied bij hem min of meer om de hoek lag?

"Haha, natuurlijk is het prachtig als een project als dit direct bij jouw in de buurt gerealiseerd gaat worden en je mag helpen een gebied anders te gaan inrichten. We hadden bij HWL voor elk dorp wel een plan om de natuur uit te breiden en omdat ik toen namens natuur in de landinrichting-oost zat, waren we betrokken bij de plannen. Via de ruilverkaveling ontstonden er allerlei mogelijkheden om via het Plan van Toedeling stukken grond toe te voegen op plaatsen waar nieuwe natuur mocht komen. Zo zijn er tientallen ha nieuwe krekennatuur met het plan Argusvlinder ontstaan."

Waarom de naam Argusvlinder? Was de vlinder zo aanwezig in dit gebied?

"Nou, de Argusvlinder kwam toen wat meer voor. Het is nu een zeer zeldzame vlinder geworden, maar de argusvlinder is slechts een van drie doelsoorten waarvoor het gebied is

aangelegd. De doelsoorten destijds waren de argusvlinder, de grote karekiet en de snoekbaars, waarop de inrichting van het gebied was geënt. De naam van het gebied die uiteindelijk gekozen werd, was de argusvlinder."

De doelstellingen zijn wat betreft die soorten niet helemaal gehaald. De argusvlinder is zeldzaam geworden en de grote karekiet komt af en toe nog wel een keertje voor, een of

gelederen te sluiten en te kijken waar de kansen liggen voor HWL bij het behoud van NLC. De communicatie tussen al die verschillende werkgroepen baart me soms wel een beetje zorgen. Uiteraard is de kracht van HWL het zelfstandig opereren van elke werkgroep maar dit is tegelijkertijd ook haar zwakte (zeker als de communicatie hapert). Het is een uitdaging voor elk bestuur hiermee om te gaan en te waken voor een al te dirigerende houding van bovenaf. Transparantie in doen en laten moet de leidraad zijn. Dus: zeggen wat je doet en doen wat je zegt! (aldus een gevleugeld woord van oud voorzitter Joost)."

Kilometers moet Cees in al die jaren gemaaid, gehooid en geharkt hebben....

twee weken, maar hij is nooit vaste broedvogel geworden. Dat geldt voor heel Nederland trouwens.

Tenslotte stel ik hem de moeilijke vraag hoe hij vindt dat HWL er voorstaat, vandaag de dag?

"Ik denk dat HWL in zijn totaliteit er wel goed voor staat en in ieder geval financieel gezond is. Ik heb wel gemerkt dat de laatste jaren de drie poten van HWL, de vereniging en de twee stichtingen, wat meer uit elkaar gegroeid zijn. De cohesie is er wat uit heb ik het gevoel. Vooral door de discussie rondom het NLC, wordt duidelijk dat het belangrijk is de

We eindigen ons geanimeerd gesprek met toch te praten over de invulling van de vrijgekomen tijd van opa Cees.

Plannen genoeg. Er zal geprobeerd worden achterstallig onderhoud van zijn huis in te lopen en het huis wat duurzamer te maken: transitie van weg van het gas, het plaatsen van zonnepanelen, isoleren, enz. De groentetuin en fruitbomen niet vergetend.

En natuurlijk weer gaan spotten en knotten; de aard van 't beestje!

Wist je dat..?

Theo Vergunst (werkgroep Fruit&Sap)

De zomervakantie is zo goed als voorbij. De appels en peren groeien goed en dus bereiden de vrijwilligers van Fruit en Sap zich voor op de oogst van het fruit. Vanaf midden juli worden de eerste appels geoogst van het ras Yellow Transparent. Dit is het startsein voor de oogst. Daarna volgen snel andere soorten als Gravensteiner, Groninger Kroon, Notarisappel, en nog vele meer. Het hoogtepunt van de oogst is het maken van appelsap op de FruitSapdag.

Wist je dat:

- Wij proberen om 1000 pakken sap te maken?
- Wij hier voor 8000 kg appels en peren plukken?
- Wij meer dan 25 verschillende soorten appels gebruiken in het sap?
- Elk jaar de appels en peren in dezelfde volgorde rijp zijn en geplukt worden?
- Sommige appels bewaard moeten worden voordat ze eet-rijp zijn (o.a. Present van Engeland), terwijl andere appels überhaupt niet bewaard kunnen worden (James Grieve, Delcorf)?
- Wij de appels koel opslaan tot aan de FruitSapdag?

- Wij peren toevoegen aan het sap om het iets zoeter te maken?
- Wij alleen stooferen gebruiken in het sap? Handperen zijn te zacht om te persen.
- Sommige grote appelbomen 200-300 kg appels per boom opleveren?
- Er aan de Zuiddijk in totaal 40 perenbomen staan van wel 12 verschillende soorten?
- Langs de Ritselaarsdijk meer dan 100 appelbomen staan? De Ritselaarsdijk wordt in de volksmond dan ook Appeldijk genoemd.
- Wij de appels en peren mengen om elk pak ongeveer hetzelfde te laten smaken?
- In mei alle pakken sap al weer op zijn

(behalve dit jaar, ze zijn er nog!)?

- Er meer dan 50 vrijwilligers bezig zijn met o.a. fruitbomen snoeien, fruit oogsten en sap maken (maar er is altijd plek voor meer)?
- Je niet alleen sap kan maken van appels, maar ook appelmoes, gedroogde appels, appelstroop, appeljam, appeltaart en appelcider?
- We dit jaar wel sap maken, maar geen FruitSapdag hebben ivm COVID-19?

Mocht je zin hebben om de werkgroep Fruit & Sap te helpen, of wil je meer weten, neem dan contact op via fruitensap@hwl.nl. Je kunt ons ook volgen op Facebook: <https://www.facebook.com/FruitSapdag/>.

De verschillende soorten appels op weg naar de Fruitsapdag...

In verband met de onzekerheid over de omstandigheden rond corona tijdens de FruitSapdag, hebben we besloten dit jaar wel sap te persen, maar geen FruitSapdag voor publiek te organiseren. Het appelsap zal zoals gewoonlijk via Klein Profijt verkocht worden. De werkgroep plant wel een cursus hoogstam fruitbomen snoeien aan het eind van 2020. Informatie hierover volgt in een volgend nummer.

Waardzegger niet ontvangen? Bij de vorige verspreiding van de Waardzegger is gebleken dat niet alle leden een exemplaar hebben ontvangen. Vanzelfsprekend betreuren wij dat en proberen zo iets te voorkomen! Mocht u het overkomen, vragen wij u dit te melden bij Aad Bruijnzeel via redactie@hwl.nl en wij proberen dit zo spoedig mogelijk te herstellen.

Vogels als bondgenoten...

Tekst: Esther Linnartz (kuddebeheerder van FRE Nature)

Foto's: Petra Sniijders

Wie wel eens op of langs de Staart loopt heeft het vast wel eens gezien: vogels bij de runderen en koniks. Kautwtjes, eksters en spreeuwen zijn de bondgenoten van de grazers.

De grazers zijn in het voorjaar een dankbare bron van nestmateriaal voor kautwtjes. Ze trekken brutaal hele plukken vacht uit de dieren, soms 'belagen' ze met een groep een enkel paard of rund. Voor de grazers echter zijn de kautwtjes erg welkom: ze verlossen ze immers van de wintervacht die ze in het voorjaar graag kwijtrakten. Ze staan het dan ook geduldig toe.

In de zomer maken groepen spreeuwen graag gebruik van de diensten van de grazers: om lekkere hapjes op te pikken uit het gras: beestjes opgeschrikt door de hoeven. Of als gratis lift naar een nieuw plekje op de rug van een paard bijvoorbeeld. En ondertussen helpen ze hen ook nog van wat vliegjes af.

Ook kwikstaarten profiteren van opgeschrikte insecten en wie 's winters oplet, ziet altijd wel roodborstjes in de buurt van de grazers.

Een ander mooi schouwspel is eksters bij de grazers. Als je de tijd neemt om het te bekijken (en de eksters zich niet betrappt voelen), is het een fascinerend schouwspel. De eksters hippen op de rug, lopen over de schoft naar de kop om daar vervolgens in de oren te pikken. De grazers laten het allemaal rustig gebeuren. En niet zonder reden, ze hebben er namelijk baat bij. De

eksters zijn op zoek naar lekkere hapjes in de vorm van teken en andere parasieten. En die zijn de grazers natuurlijk graag kwijt!

Met name in de winter, als andere insecten in de natuur schaars zijn, is het een welkome aanvulling op het dieet van de eksters. De teken proberen namelijk in de dikke vacht te overwinteren. Net als bij mensen zitten die teken op moeilijk bereikbare plekken, zoals achter en in de oren en de liezen. Soms klimmen eksters vanaf de grond aan de poten van een rund omhoog, om al fladderend in de oksels en liezen te pikken en te trekken. Met de verrekijker kan je ze soms zelfs aan de teken zien trekken! De runderen gaan er echt voor staan om de ekster haar werk goed te laten doen. Maar ook met vliegen weten de eksters raad. Ze klimmen op de kop en pikken, soms fladderend, de vliegen weg bij de ogen en neus. Een prachtige symbiose! Dit fenomeen kennen we natuurlijk van de Afrikaanse ossenpikkers. Maar je weet nu: om het te aanschouwen kan je gewoon naar de Staart!

 HHL
Hoekschewaards Landschap
natuurlijk actief sinds 1973

Laagvliegen boven de Hoeksche Waard...

Piet Schram

U kent het vast wel, het bekende lied: *“17 Miljoen Mensen, op dit kleine stukje aarde...”* Het vertegenwoordigt zo treffend hoe we, met zó velen, in dit kleine land rekening met elkaar moeten houden. Om het leefbaar te houden voor mens én natuur. Dikwijls moeten we de beperkte ruimte delen met zaken waar je misschien niet altijd achter staat. Ik leg er eentje voor: laagvliegen door defensie, boven de Hoeksche Waard!

Noodzaak

‘Onze waard’ is aangewezen als permanent laagvlieggebied voor defensiehelikopters. Samen met Voorne-Putten is het een Geautoriseerd Laagvlieggebied (GLV), de GLV-X genaamd. Met de GLV-IX (Maas/Waal) vormt het, vanaf hun thuisbasis Gilze-Rijen, nagenoeg een aaneengesloten laagvlieggebied voor de militaire helikopters (zie kaartje volgende bladzijde onderaan). Dit is noodzakelijk om bemanningen van

helikopter op graafwerkzaamheden boven het pijpleiding stelsel van de Gasunie, wordt speciale ontheffing verleend. Voor initiële rondvluchten bij een evenement moet voor de duur van het evenement speciaal een vergunning worden afgegeven.

Cougar ‘contourend’ boven de Binnenmaas

Foto: Jeffrey Graaenweg-Photo.nl

Chinook in actie boven de Binnenmaas

Foto: Eric IJdo

defensiehelikopters te trainen op het laagvliegen, zowel tijdens daglicht als bij duisternis, zodat zij op voldoende operationeel niveau blijven om veilig hun bijzondere werk te kunnen doen, waar ook ter wereld onze regering hen ingezet.

Regelgeving

Wat zegt de regelgeving over het vliegen op lage hoogte boven de HW?

Civiele helikopters en vliegtuigen dienen een minimum vlieghoogte te bewaren van 500ft (ca.150m) boven land en 1000ft (ca.330m) boven bebouwing.

Permanente uitzonderingen hierop zijn politie-, trauma- en kustwacht-helikopters. Deze moeten te allen tijde kunnen opereren en landen, daar waar hun inzet dat vereist. Voor bijzondere surveillance vluchten, zoals de frequente controle door een kleine

Voor **militaire** helikopters is in de *“Regeling minimum VFR-vlieghoogten buiten de daglicht periode (dd. 12 dec 2014)* vastgelegd dat defensiehelikopters, van maandag tot en met vrijdag, dagelijks - aanvang daglichtperiode tot en met einde daglichtperiode- gebruik mogen maken van het laagvlieggebied, waarbij op vrijdag 17.00 uur, als einde daglichtperiode gehanteerd.

De minimum vlieghoogte welke door de militaire helikopters in acht moet worden genomen, is 100ft (ca.30m) boven hindernissen *of zoveel lager als voor het doel van de vlucht noodzakelijk is!* Het overvliegen van

Apache ‘kruist’ de 1e Kruisweg, nabij Oud Beijerland

Foto: Gerda Kleinjan

wordt

bebouwing (stedelijk gebied) moet daarbij echter zoveel mogelijk worden vermeden en is slechts toegestaan op een minimum hoogte van 600ft (ca. 200m). Van 1 oktober tot 1 april wordt er ook *buiten* de daglichtperiode gebruik gemaakt van de GLV X, tot uiterlijk 23.00 uur, dit om de

bemanningen ook bij duisternis te laten trainen. Helikopters die in duisternis vliegen m.b.v. nachtzichtkijkers hoeven overigens niet zichtbaar te zijn en vliegen zelfs met hun boordverlichting geheel uitgeschakeld!

De meest kwetsbare (oever)gebieden in de GLV X, zoals de Oeverlanden en de Korendijkse Slikken - eigenlijk globaal alle natuur wat grenst aan waterrijke gebieden rond de Hoeksche Waard - zijn op (militaire) vliegkaarten ook als zodanig aangegeven en daar wordt door defensie tijdens de missieplanning ook rekening mee gehouden.

Opvallend (en gelukkig!) is dat voor het Oude Land van Strijen (op het rechter kaartje no.37) nog een extra restrictie geldt: **een minimum hoogte van 1000ft (ca. 330m), geldend voor de periode van 1 oktober tot 1 april.** Voor de Binnenmaas gelden dezelfde restricties als voor de hele GLV X. Dit gebied is erg 'populair', omdat het zich niet alleen bij uitstek leent om laagvliegend, onder dekking, de contouren van de waterloop te volgen (zie beide foto's op de linker pagina), maar ook als doorgangsroute net boven het Oude Land langs.

Voor Tiengemeten / Ventjagersplaten (no.40) en Monding Spui (no.41) gelden ook dezelfde restricties als voor het Oude Land van Strijen.

Overlast

Ondanks alle regelgeving treedt er een enkele keer overlast op of wordt dit ervaren als overlast. Bij het laagvliegen

kan door onverwachte situaties soms abrupt van koers worden afgeweken. Een voorbeeld was toen 13 januari in de avonduren een Chinook-helikopter een afsluitende mariniersoefening ondersteunde, waarbij het door omstandigheden 'wat dicht' langs het bebouwd gebied van Puttershoek vloog. Het veroorzaakte dusdanig veel

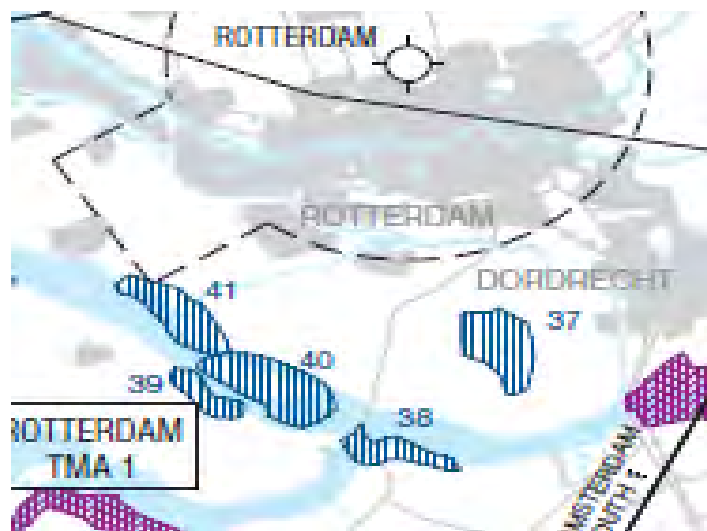
overlast dat spontaan van een aantal auto's het alarm werd geactiveerd! Een dergelijk gevolg treedt op onder bepaalde klimatologische omstandigheden. De *downwash* - de neerwaartse luchtkolom van de rotors van de zware transporthelikopter - kunnen wel, afhankelijk van de snelheid, een windsnelheid tussen de windkracht 10-11 bereiken en die 'storm' is niet direct zomaar achter de helikopter 'uitgeraasd'. Bij een snelle koersafwijking/beweging van de helikopter worden de drukgolven bij een aaneengesloten laaghangend wolkendek door de heersende windrichting 'meegevoerd'... De gevolgen worden dan ervaren als 'te dichtbij' of 'te laag' vliegen.

Goed te weten, is dat bij dergelijke overlast defensie openstaat om via <https://www.defensie.nl/onderwerpen/klachten-en-schadeclaims/geluidsoverlast/klachtenformulier> onze klachten aan te horen en intern te communiceren met betrokken bemanningen.

Heeft het laagvliegen ook nadelige gevolgen voor onze natuur?

Dat blijft een lastige vraag. Bekend zijn wel de volgende voorbeelden.

In 1995 werd onder jarenlange, grote druk van natuur- en milieuorganisaties het NAVO-schietgebied op de westpunt van Terschelling gesloten met als reden dat de enorme geluidshinder van schietende en (oefen)bommen gooierende straaljagers zeer schadelijk was voor de natuur. Edoch, zeldzaam broedende vogelsoorten trokken zich helemaal niets aan van al dat geweld. Maar toen het oefengebied eenmaal definitief was gesloten en als natuurgebied weer werd opengesteld

Overzichtskaartje met nog eens extra restricties in de GLV X.

voor publiek, verdwenen deze populaties terstond...

In hetzelfde gebied, als dagelijks de luchtmacht reddingshelikopter de grote zandplaat in de Waddenzee, -ten zuiden van Vlieland - langsvloog en geen enkele verstoring teweeg bracht bij de grote zeehondenpopulatie, trokken de zeehonden zich massaal in het water terug wanneer er plezierschepen met toeristen 'zich lieten droogvallen' en de zandplaat optrokken...

Misschien dat in voorkomend geval, van wat als overlast wordt ervaren, we ons moeten beseffen dat we met 17 miljoen mensen op dit kleine stukje aarde wonen, waar de beschikbare ruimte (lees: natuur) moet worden gedeeld tussen verschillende gebruikers, ieder met z'n eigen belangen.

Met dank aan het Onderdeel- en Coördinatie Centrum (OCC) van het Defensie Helikopter Commando (DHC), Vliegbasis Gilze-Rijen.

Bron:

Aeronautical Information Publication (AIP) Enroute (ENR) 5.6 en 6-5.3, 7 nov'19

De auteur was 40 jaar in dienst van de Koninklijke Luchtmacht en o.a. bemanningslid van een reddingshelikopter (1985-2003), met de Waddenzee als voornaamste operatiegebied. Als stafofficier en planner vliegoperatiën bij de Vlb Gilze-Rijen (2003-2007) was hij als zodanig nauw betrokken bij verkennen en bespreken van oefen(vlieg)gebieden.

Herfst!

Coraline Baksteen-Kleinjan (plantenwerkgroep)

Het najaar biedt fraaie kleuren door de ontwikkelde vruchten. De rode rozenbottels van de hondsroos en de egelantier, de oranjerode bessen of steenvruchten van de Gelderse roos en de wilde lijsterbes en de zwarte bessen van de rode kornoelje zijn een genot voor het oog.

Fel gekleurde bessen van de esdoorn...

Bomen

We zien duidelijke verschillen tussen boombladeren die bruin, geel of rood worden.

De bladeren van de esdoorn en Amerikaanse eik kleuren tot fel rood. Het verkleuren van de bladeren gebeurt als voorbereiding op de winter. Bladeren zijn kwetsbare delen die gemakkelijk kunnen bevriezen. Daarom laten veel loofbomen de bladeren vallen.

Het onttrekken van pigmenten aan de bladeren, bijvoorbeeld het groene chlorofyl, zorgt voor de verkleuringen; de andere pigmentstoffen in het blad worden zichtbaar. Temperatuur, lichtintensiteit en hoeveelheid neerslag spelen een rol. Na een paar (lichte) nachtvorsten komt de bladverkleuring vaak goed op gang.

Tuin

Om extra lang te genieten van een kleurrijke tuin, plant men langbloeiende vaste planten. Herfstbloeiende vaste planten zoals ijzerhard en ooievaarsbek 'Rozanne' zijn goede langbloeiers. Dit geldt ook voor de herfstanemoon, hemelsleutel en skimmia. De wilde wingerd is een echte

uitblikker in de herfsttuin. De plant groeit zeer snel en kan zowel als klimplant en als bodembedekker worden gebruikt en kleurt in het najaar prachtig rood.

Klimop

De klimop is een echte inheemse plant. Zeer kort na het einde van de laatste IJstijd (10.000 jaar geleden) was de klimop alweer in ons land. Dit samen met de iep en zomereik. De plant bloeit van september tot december. In de plantenboeken waagt niemand zich aan een verklaring voor de late bloei. Veel insecten zijn echter blij met de nectar en stuifmeel in een periode waarin er verder weinig leveranciers zijn.

Als de klimop niet voldoende hoogte kan krijgen, bloeit de plant niet - ongeacht de ouderdom. De plant heeft bijvoorbeeld een hoogtemeter....

Voor de vogels heeft de klimop ook veel te bieden. Niet alleen als schuilplaats maar ook als voedselbron. Voor vogels die op najaarstrek zijn, is het een bom van eiwitten met al die insecten, waaronder zweefvliegen. Omdat de bessen van de klimop pas

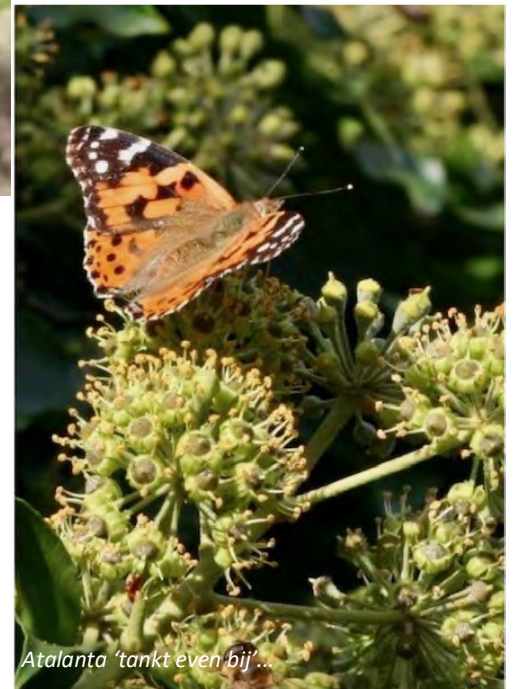
eind februari of begin maart rijp zijn, is deze plant ook belangrijk voor besetende vogels. Aan het einde van de winter ontstaat er namelijk bessen schaarste, maar niet op de klimop!! Merels, vinken, huis-/ringmussen en houtduiven zijn er dol op.

Voor de dagvlinders, zoals dagpauwoog, is de klimop van levensbelang. Dankzij de late bloemen kunnen zij nog wat nectar eten voordat zij in winterslaap gaan (diapauze). Dan hebben ze de grootste kans om de winter te overleven.

De atalanta's en distelvlinders trekken naar het verre zuiden en tanken dus ook graag bij.

Door klimop in uw tuin te zetten, kunt u simpelweg bijdragen aan de biodiversiteit in uw omgeving.

Vogels en insecten zullen u **dankbaar** zijn.

Atalanta 'tankt even bij'...

Kijk eens op

www.floravannederland.nl; een enorme bron van informatie. Als lid van de gezellige planten werkgroep nodig ik u uit om eens met ons mee te lopen. Graag tot ziens!!

Informatie:

Elza van Dorsser-Benne, 06-25108443 en/of kijk op hwl.nl kopje werkgroepen/werkgroep planten. Op deze site vindt u gerichte informatie.

Groot Koninkrijk, Jan Plaisier

Roodkopvuurkever, Leen de Man

Grote kaardebol, Jannie Dam

Echt judasoor, El v. Rookhuizen

10 jaar Natuurfotografie vieren we met een expositie

Marjon Kunst (Werkgroep Natuurfotografie)

Start in 2010

Op 30 mei 2010 heeft een aantal enthousiaste leden van de vereniging Hoekschewaards Landschap, met een passie voor fotograferen en natuur, een werkgroep opgericht. En met succes. Het oorspronkelijke kleine groepje groeide snel uit naar 20 personen, het maximaal aantal leden.

Fotografieren en bespreken

Onze werkgroep fotografeert elke maand de natuur binnen en buiten de Hoeksche Waard. De foto's, die wij in de Hoeksche Waard maken, zijn via de website HWL.nl (<http://www.hwl.nl/#/FOTOGROEPALBUMPAGE>) voor iedereen te bekijken. Zo kan iedereen genieten van de schitterende natuur in ons mooie Nationaal Landschap in al zijn facetten.

Elke maand komen we ook bij elkaar in het NLC in Numansdorp om de gemaakte foto's te bespreken op het grote scherm. Dat doen we in Zaal Ambachtsheerlijkheid. We hopen daar nog lang gebruik van te kunnen maken. We werken met een jaarprogramma. Tegen het einde van het jaar worden de ideeën van alle leden over onderwerpen en gebieden verzameld en daaruit wordt een jaarprogramma gemaakt. De foto's bij dit artikel zijn voorbeelden van de onderwerpen, die wij fotograferen.

Zelfstudie en kennisoverdracht

Door de jaren heen hebben de leden hun kennis flink kunnen uitbreiden, niet

alleen door zelfstudie, maar ook tijdens het bespreken van de gemaakte foto's, waar de verbeterpunten aan de orde komen. Door zelf cursussen te geven aan de eigen werkgroepleden hebben we het niveau ook kunnen verhogen. Het is fijn te constateren dat deze cursussen een succes zijn. Iedereen doet er zijn of haar voordeel mee en er is ten slotte niets leuker dan meer leren over je geliefde hobby.

Daarnaast worden er door leden ook specifieke onderwerpen kort uitgediept tijdens de maandelijkse besprekingsavonden. Die onderwerpen gaan niet alleen over fotografie, maar ook over de natuur. Kennis van het onderwerp, dat je fotografeert, is ook belangrijk voor ons.

Exposities

Jaarlijks organiseren we één tot twee exposities op een locatie in de Hoeksche Waard. Elke expositie heeft een thema, waar de leden gedurende een aantal maanden mee aan de slag gaan. Elke fotograaf plaatst een aantal foto's op onze website en daarna stemmen we op elkaars foto's. De hoogst gewaardeerde foto's worden afgedrukt en ingelijst voor de expositie.

Expositie in Oud-Beijerland

Ter gelegenheid van ons 10-jarig bestaan exposeren we in de maanden november en december 2020 in het gemeentehuis in Oud-Beijerland. De leden kiezen hun mooiste en meest favoriete foto's. Het belooft een bijzondere expositie te worden.

Cursus fotografie voor beginners en gevorderden

Drie keer hebben we een fotografie cursus gegeven voor HWL-leden en overige belangstellenden, zowel beginners als de meer gevorderden. Afhankelijk van de cursus kwamen diverse onderwerpen aan de orde, zoals: hoe werkt de camera, welke mogelijkheden heb je tot je beschikking en waar moet je vooral op letten. Na elke cursusavond kregen de cursisten een opdracht mee en kregen zij een uitgebreide bespreking van hun gemaakte foto's. Dit werd zeer gewaardeerd. Ter afsluiting van elke cursus was er een praktijksessie in een natuurgebied in de Hoeksche Waard, waar de opgedane kennis onder begeleiding in praktijk kon worden gebracht. De belangstelling voor de cursussen was groot.

Gebruik van gemaakte foto's

Foto's maken, is heerlijk, maar nog leuker is het als ze ook gebruikt worden. De Waardzegger is al jaren een enthousiaste afnemer van onze foto's. Ook worden de mededelingen op de boodschappenschermen in Klein Profijt en NLC aangevuld met foto's van de werkgroep.

Voor verschillende rapporten, folders en artikelen van HWL-leden zijn foto's van de werkgroepleden gebruikt ter illustratie. U kunt daarvoor altijd contact met ons opnemen via

fotografie@hwl.nl

Bruine kikker, Leen de Zeeuw

Konik, Joke Boerlage

Grutto, Kitty de Zeeuw

Zweefvlieg op Knoopkruid, Marijke Haak

Binnenmaas schoner door omleiding vuil water...

Joos Kievit

Afgelopen week stelde de Verenigde Vergadering van het waterschap Hollandse Delta ruim 1,8 miljoen euro beschikbaar voor maatregelen om de Binnenmaas schoner te maken. Feitelijk gaat het om het realiseren van een omleidingsroute voor het vuile water uit de Sint Anthoniepolder. De fracties Water Natuurlijk en Natuur waren kritisch over het voorstel en wilden het probleem liever bij de bron aanpakken ofwel de waterkwaliteit in de Sint Anthoniepolder verbeteren.

Water Natuurlijk

De groene stem in de waterschappen

Kader Richtlijn Water

De Binnenmaas valt onder de zogenaamde Kader Richtlijn Water. Dat betekent dat de waterkwaliteit moet voldoen aan Europese normen. Het water van de Binnenmaas voldoet niet aan de minimale eisen. Met name de gehalten aan nutriënten zijn te hoog. Deze overmaat aan voedingsstoffen voor planten maakt dat het watersysteem zich niet goed kan ontwikkelen en dat sommige plantensoorten explosief groeien en problemen veroorzaken. Blauwalg is daar een voorbeeld van.

Het water dat uit de omliggende polders via de Binnenmaas wordt afgevoerd naar de Oude Maas is een belangrijke bron voor de vervuiling met nutriënten, zoals bijvoorbeeld stikstof. De Sint Anthoniepolder is zo'n polder die met een gemaal overtollig water afvoert naar de Binnenmaas.

Omleidingsroute

Het water uit de Sint

Anthoniepolder is dus te vuil voor de Binnenmaas. Het besluit van het waterschap Hollandse Delta gaat er nu van uit dat de afwatering van de polder in de toekomst gaat lopen via het Oude Land van Strijen richting het Hollands Diep. Het komt er op neer dat de vervuiling via een andere route naar zee wordt getransporteerd.

Dat roept uiteraard vragen op.

Waarom pakken we bron niet aan en gaan we niet werken aan de waterkwaliteit in de Sint

Anthoniepolder? Dat is toch de taak van het waterschap?

Volgens heemraad Van Driel is dat onbegonnen werk, doordat de zogenaamde achtergrondbelasting te hoog is. Hij lijkt dus het hoofd in de schoot te leggen en uit te stralen dat het waterschap niet in staat is om voor een redelijke waterkwaliteit in die polder te zorgen.

Wat zijn de gevolgen van al die nutriënten in het Oudeland van Strijen en de Strijense haven? Er zouden nauwelijks negatieve effecten zijn, aldus de heemraad. Het is vreemd dat het stoppen van de toevoer naar de Binnenmaas grote positieve effecten aldaar heeft en het starten van die toevoer naar elders geen negatieve gevolgen heeft.

Waterkwaliteit overal belangrijk

De waterkwaliteit in de Sint Anthoniepolder is slecht. Daar moet aan gewerkt worden, vinden de fracties Natuur en Water Natuurlijk. Ook al gelden in die polder geen Europese normen. Er is ook een forse wateropgave. Er moet meer

open water komen om extreme buien te kunnen opvangen. Beide problemen kunnen in combinatie met elkaar worden aangepakt, maar het begint met een heldere analyse van waar de verontreiniging vandaan komt.

Vuil water St. Anthoniepolder voortaan afvoeren naar Hollands Diep...

Water Binnenmaas voldoet niet aan minimale eisen...

Meer informatie:

Anne Mollema, fractievoorzitter Water Natuurlijk Hollandse Delta, telefoon 0611017484

Joost Kievit MSc, voorzitter Water Natuurlijk Hollandse Delta, telefoon 078-6731522

Ogen openhouden voor iepziekte!

(persbericht)

Je kan er helaas de klok bijna op gelijkzetten: als er tussen 1 mei en 1 juli een droge periode is met een aantal warme dagen, dan steekt de iepziekte weer de kop op. En ook dit jaar is het niet anders.

Begin juni is de gemeente Hoeksche Waard al begonnen met het weghalen van de eerste zieke en dode iepen. Bomenwerkgroep Fraxinus Excelsior heeft einde mei weer onderzoek gedaan naar de uiterst besmettelijke iepziekte. En onder meer in 's-Gravendeel, Puttershoek, nabij Numansdorp, Westdijk en Heinenoord doken zieke bomen op.

's-Gravendeel is voor het derde achtereenvolgende jaar zwaar getroffen. In de Hendrik Hamerstraat alleen al zullen minimaal vier iepen van rond de 55-60 jaar oud gekapt gaan worden. De afgelopen twee jaar werden in 's-Gravendeel ook al twaalf andere iepen van dezelfde leeftijdscategorie gekapt.

Ook langs de N217 en in de buurt van de A29 doken alweer enkele zieke of reeds dode bomen op. Deze zijn gemeld bij de provincie.

Omdat de oudere iepen in de Hoeksche Waard geen preventieve injecties krijgen, is zo spoedig mogelijk ruimen van zieke bomen de enige optie om verdere besmetting tegen te gaan.

Hulp publiek gevraagd

In het verleden kon de bomenwerkgroep terugvallen op een netwerk van vijf contactpersonen, maar deze mensen zijn inmiddels overleden, verhuisd naar buiten de Hoeksche Waard of gestopt. Daarom roept de bomenwerkgroep het publiek op, om zelf goed op te letten in de naaste omgeving en zieke iepen te melden bij de gemeente.

Hoe herken je een zieke iep?

Wanneer je in deze tijd van het jaar een iep ziet staan die grotendeels gele of bruine bladeren heeft, of die al helemaal kaal is, dan weet je met een zekerheid van 98-99% dat dit een zieke boom is!

Genezing van iepen die zijn aangetast, is niet mogelijk. Het is het beste, dat de bomen binnen twee weken verwijderd worden. En dan kan er in het najaar eventueel al weer herplanting gaan plaatsvinden. Er zijn namelijk enkele resistente iepensoorten, die het ook op de Hoeksche Waardse kleigrond uitstekend doen. Bijvoorbeeld de kweekvorm 'Ulmus Dodoens' blijkt niet of nauwelijks vatbaar voor de ziekte en

Dutch elm disease

gaat naarmate de boom ouder wordt qua kroonvorm steeds meer lijken op de ouderwetse, Hollandse iepen.

Melding maken

De gemeente heeft op haar [website](#) meer informatie over de iepziekte. Hier staat onder andere:

'Denkt u een zieke boom te zien of zelf een zieke boom te hebben? Neem dan contact met ons op via telefoonnummer 14 0186 of meld de zieke boom via de [Fixi website](#) of de Fixi app.'

(tekst behorende tot de volgende twee pagina's)

Ode aan de Heemtuin en haar vrijwilligers

De Heemtuin te Piershil ligt op een terrein waar tot ongeveer 1850 een ambachtsheerlijk-huis heeft gestaan. Martijn Verweijen noemt het een *manorhouse*, zoals in Engeland gebruikelijk was. Bij dit huis behoorde een grote tuin. Een aantal rouwborden in de naastgelegen kerk laten nog zien dat het ambachtsheren waren die betrokken waren bij de bevolking. Tijdens de ruilverkaveling in 1974 kwam er grond vrij voor openbaar groen. Het is niet geheel zonder slag of stoot verlopen, maar... er kwam een heemtuin. De toenmalige Stichting HWL heeft er voor gevochten. Het HWL onderhoudt ook nu nog de heemtuin. Ook de Gemeente Hoeksche Waard heeft zorgtaken en verder werken er vrijwilligers. Martijn is een van die vrijwilligers die er al heel lang werkt en heel consequent! Een gesprek met hem - hij is vaak in de tuin - is echt leuk. Hij kan echt veel vertellen over deze pracht natuurtuin. Natuurlijk kan de tuin ook meer vrijwilligers gebruiken. Meer informatie via m.verweijen@upcmail.nl

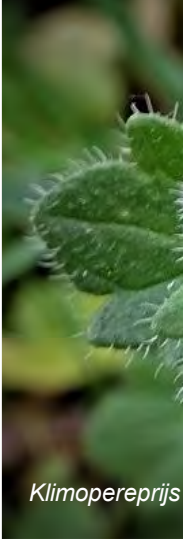

Kruipend zenegroen

Vingerhelmkruid

Klimopereprijs

Grote maagdenpalm

Slanke sleutelbloem

Hartbladzonnebloem

Longkruid

Hyacinten

Paarse schubwortel

Bosanemoon

Italiaanse aronskelk

Gulden boterbloem

Smeenwortel

Wilde kievitsbloem

Maarts viooltje

Speenkruid

Biodiversiteit

Martijn Verweijen (Planologie en milieu)

Langzaam maar zeker dringt het besef door, dat streven naar meer biodiversiteit de sleutel is naar een soortenrijk landschap dat goed is voor natuur, landbouw en mens.

Het trekkergekweld op het Malieveld zou anders doen vermoeden, maar in brede kringen in de agrarische wereld is men er ook van overtuigd dat zoveel mogelijk met de natuur werken op den duur beter uitpakt dan de natuur te knevelen en te bestrijden. Het moet de agrariër dan wel mogelijk gemaakt worden anders te gaan werken. Ook overheden en particulieren zullen hun steentje moeten en kunnen bijdragen aan de transitie van recht, schoon en kaal naar soortenrijk en gevarieerd. De tekenen zijn alom gunstig.

Onze gemeente heeft een Nota Biodiversiteit laten verschijnen, werkt samen met een flink aantal organisaties verenigd in HWZoemt aan plannen om biodiversiteit te behouden en te herstellen en is bezig een Programmaplan Duurzaamheid te maken.

De provincie Zuid-Holland beheert de bermen van haar wegen ecologisch en het waterschap (WSHD) heeft de eerste stap gezet door 35% van taluds en bermen extensief te maaien en het maaisel af te voeren.

Boeren leggen akkerranden aan, doen aan bodemverbetering door het toevoegen van organisch materiaal, trachten de patrijzenstand te bevorderen en passen niet-kerende grondbewerking toe in plaats van diepploegen.

Gevarieerde ruigte, Spuidijk Piershil

Bloeiende ruigte, Spuidijk Piershil

Akkerland, Oosthoek

Nog niet iedereen werkt zo, maar stap voor stap groeit het aantal dat meedoet.

Op diverse plekken in de Hoeksche Waard zie je tekenen van herstel. Een wereld van verschil met de jaren zeventig toen de industriële landbouw gericht op schaalvergroting en topproductie nog het aanzien bepaalde en het waterschap bermen, taluds en oevers van watergangen nog uitsluitend klepelde en vegetatie chemisch doodspoot.

De slinger gaat nu de goede kant uit.

Kappen van bomen, wat zijn de regels? (deel 2)

Jan Prince (Planologie en milieu)

In de vorige Waardzegger schreef ik over de regelgeving in de wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening Zuid-Holland. In deze tweede aflevering komen de Algemeen Plaatselijke verordening, het bestemmingsplan en de Keur van het Waterschap aan bod. Vanwege beperkte ruimte in deze Waardzegger wordt de paragraaf bezwaar en beroep doorgeschoven naar de volgende Waardzegger.

Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

De APV is een gemeentelijke verordening waarin onder meer het kappen van bomen is geregeld. Het begrip houtopstand heeft hier een wat andere betekenis dan in de Wet Nb. Een houtopstand betekent in de APV één of meerdere bomen, hakhout of een houtwal. De APV van de gemeente Hoeksche Waard bepaalt dat een omgevingsvergunning is vereist voor het kappen van een houtopstand die op de gemeentelijke bomenlijst staat. Als dat niet het geval is kan zonder meer worden gekapt. Dat geldt natuurlijk alleen met betrekking tot de APV. Er zal ook moeten worden voldaan aan de Wet Nb en andere regelgeving, indien van toepassing. Bij een kapaanvraag voor een boom die op de bomenlijst staat, zal de gemeente de aanvraag beoordelen aan de hand van een aantal criteria, waaronder natuurwaarde, cultuurhistorische waarde, beeldbepalende waarde en veiligheid. De gemeente Hoeksche Waard heeft lijsten voor bomen in de

openbare ruimte, monumentale bomen en particuliere bomen.

Bestemmingsplan

Gemeenten moeten voor hun hele grondgebied het gebruik daarvan vastleggen in één of meer bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan is bindend en bevat regels voor het gebruik van het grondgebied. Daarbij kunnen ook regels zijn opgenomen voor het vellen of rooien van houtopstanden. Voor gebieden met de bestemming 'natuur' of 'bos' is dit veelal het geval. Dat betekent dat voor het kappen in deze gebieden daarvoor een gemeentelijke omgevingsvergunning is vereist.

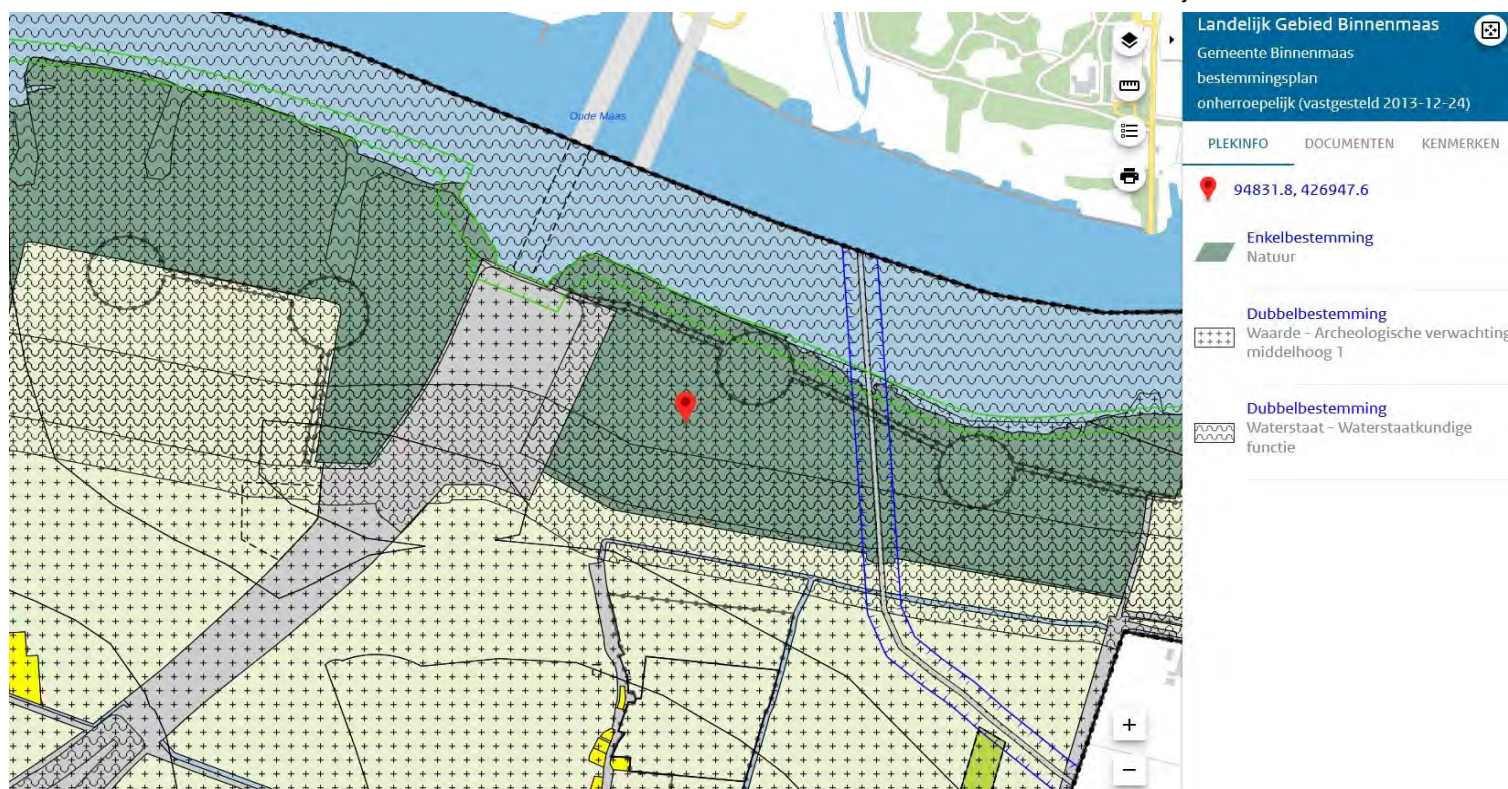
Keur van het Waterschap Hollandse Delta

Als laatste hebben we te maken met de Keur van het Waterschap. In de Keur zijn regels met betrekking tot de waterhuishouding en de waterveiligheid opgenomen. Voor het kappen van bomen binnen het profiel van een watergang of waterwerk geldt een

meldplicht aan het waterschap. In bijzonder gevallen is een watervergunning vereist. Dat is een technische vergunning, omgevingskwaliteit is hier niet aan de orde. Het waterschap kent ook het recht van beplanting. Dat betekent dat iemand het recht kan hebben om een weg van het Waterschap te beplanten. Het vellen van deze beplanting moet aan het waterschap worden gemeld. Het waterschap kan hier voorwaarden aan verbinden, maar herplantplicht valt hier niet onder. Waterschap Hollandse Delta heeft wel als beleid dat elke gekapte boom van het waterschap, op locatie of elders, wordt herplant.

In de volgende Waardzegger: bezwaar en beroep.

1) Een houtopstand is volgens de Wet Nb een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte heeft van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Het Buitenzomerlandenbos, waar windmolens komen, heeft bestemming 'natuur'.

Online vergaderen en cursus volgen?

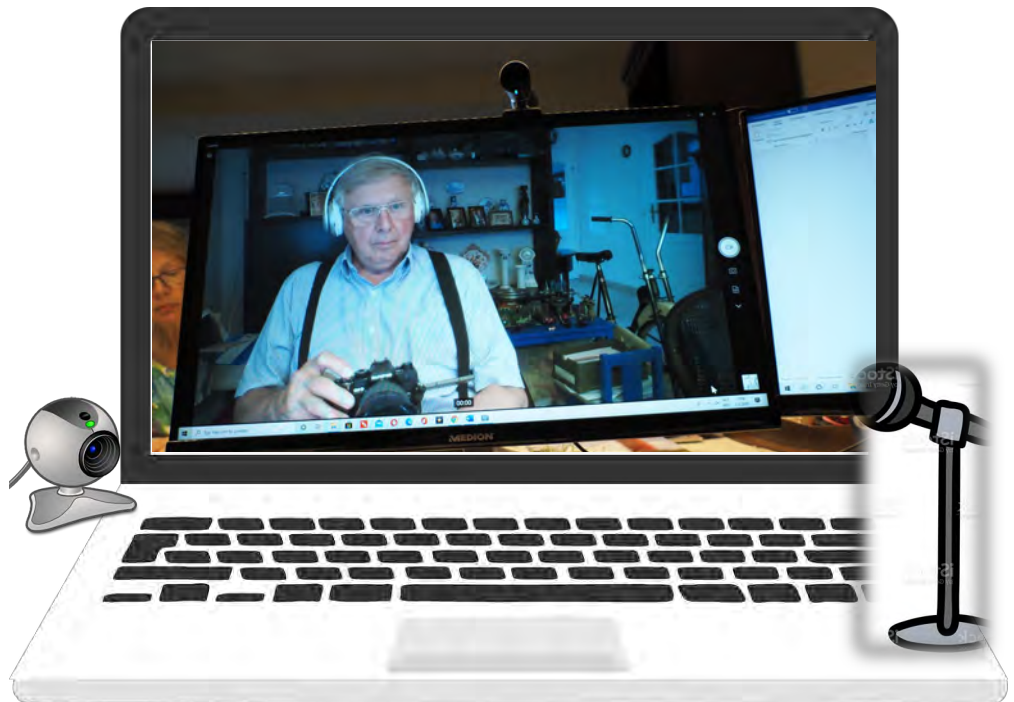
Henk de Koning (cursussen/excursies)

De afgelopen maanden hebben om begrijpelijke redenen weinig activiteiten bij HWL plaatsgevonden qua excursies en cursussen. Ze waren wel gepland, maar moesten worden geannuleerd vanwege de Corona maatregelen.

In deze bijdrage deelt Henk de Koning zijn ervaring met het thuis online werken en nodigt u uit om 8 oktober in te loggen.

Niet alleen bij HWL konden door alle maatregelen activiteiten niet doorgaan. In plaats van fysieke aanwezigheid werd bij vele organisaties overgeschakeld op virtuele aanwezigheid. Beter gezegd, door gebruikmaking van video-conferencing software, ook wel genoemd werken-op-afstand-tools, werden vergaderingen en cursussen respectievelijk online vergaderingen en cursussen. Softwarenamen die hierbij frequent gebezigd worden zijn: Teams, Skype en Zoom. Zelf heb ik met Skype al jarenlang een positieve ervaring. Sinds 2019 heb ik ook Zoom leren kennen en ook hiermee een positieve ervaring opgedaan. Gelet de online contacten van de afgelopen maanden prefereer ik zelf Zoom. Ik zal niet ontkennen dat fysieke aanwezigheid op vergaderingen en cursussen een eigen charme heeft, maar het met elkaar van gedachten kunnen wisselen of kennis opdoen, zonder reistijd en kosten, heeft ook zijn charme. Fysieke aanwezigheid is wel gezelliger!

Het leek de afgelopen weken er op dat Corona aan het afzwakken was, de fysieke contacten werden weer wat lossier. Momenteel begint het aantal besmettingen toch weer aan te trekken. Ook nu hebben wij bij de HWL werkgroepen excursies en cursussen weer van alles gepland, maar wat komt er van terecht? Online cursussen en vergaderingen zijn daarom een realistisch alternatief en met enige creativiteit zijn wellicht ook de excursies wel online te maken. Het grootste probleem bij een cursus en excursie is de inhoud in de vorm van een presentatie, video's, foto's en aan de hand hiervan het uitspreken van een tekst. In online aanwezigheid met de deelnemers aan de vergadering of cursus geef je je mening of vertel je je verhaal. Bij eventuele vragen kun je antwoorden, allemaal net echt. In feite allemaal niet anders, alhoewel je ziet je deelnemers niet in de zaal of aan de

vergadertafel, maar op je scherm.

Hoe oud moet je zijn om aan het voorgaande te kunnen deelnemen? Ik krijg de indruk heel jong, want mijn leeftijdsgroep schittert door ontwijking bij het verzoek om te overwegen een cursus of vergadering online te doen. Antwoorden zijn: "Niet mijn ding, niet zinvol, te ingewikkeld, etc.". Ik vind dit een gemiste kans, daar ik denk dat na Corona veel mensen het gewoon zullen vinden om voor cursussen en vergaderingen de voornoemde gereedschappen te gebruiken. Voor mij persoonlijk betekent het ook dat de geplande cursussen met zekerheid gaan plaatsvinden, de bestede tijd zal niet voor niets zijn geweest.

Terugkomend op, hoe oud moet je zijn. Ik heb de jonge molenaar Jesse in 't Veld van korenmolen De Lelie in Puttershoek kunnen strikken voor een online cursus over de "Waterhuishouding in de Hoeksche Waard". Op donderdag 8 oktober wil ik dit organiseren en ik hoop dan dat juist diegenen die dit online gedoe maar niks vinden mee zullen doen om het eens te proeven!

Persoonlijk heb ik de afgelopen maanden via Teams regelmatig contact gehad met de Rabobank, via Zoom heb ik afstandsonderwijs gevolgd op de Erasmusuniversiteit en ook hiermee aan soosmiddagen en presentaties van mijn gezelligheidsvereniging Hoeksche

Heeren meegedaan. Bij de laatste ook zelf een presentatie verzorgd. Ik kan het online volgen van de voornoemde activiteiten bij een ieder aanbevelen en zeker als er geen andere mogelijkheden zijn. Je blijft op die manier toch betrokken bij diverse organisaties en het gezondheidsrisico en ook de reistijd is nul.

Ik kan het iedereen aanbevelen om deze werkwijze op te pakken en te omarmen.

Ik zie de lezers van dit verhaal daarom gaarne online via Zoom terug op donderdag 8 oktober 2020 tussen 19:30 en 21:30.

Herfstcursussen september t/m december 2020

Let op: onderstaande activiteiten zijn i.v.m. afgekondigde coronamaatregelen onder voorbehoud. Aanmelden verplicht in verband met maximaal toegestane deelnemers.

- Dinsdag 8 september Biologisch onderzoek in de Hoeksche Waard**
 19.30-21.30 uur
 NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Door: Janus Verkerk
 Kosten HWL/niet-HWL € 3,00 / € 5,00
 Aanmelden via cursussen@hwl.nl
- Donderdag 8 oktober Waterhuishouding in de Hoeksche Waard**
 19.30-21.30 uur
Online via Zoom
 Door: Jesse in 't Veld, molenaar Korenmolen De Lelie in Puttershoek
 Kosten HWL/niet-HWL € 3,00 / € 5,00
 Aanmelden via cursussen@hwl.nl
- Donderdag 22 oktober Basiscursus paddenstoelen**
Donderdag 29 oktober 19.30-22.00 uur
 NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Door: Marion Kunst en Sjoerd Reinstra
- Zaterdag 24 oktober Aansluitende buitenexcursie**
Zaterdag 31 oktober 1e datum, in de HW. 2de datum, buiten de HW
 Kosten HWL/niet-HWL € 20,00 of € 35,00* / € 30,00 of € 40,00*
 (*inclusief basisgids paddenstoelen)
 Aanmelden via cursussen@hwl.nl
- Dinsdag 3 november Zeehonden in Nederland**
 20.00-22.00 uur
 NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Door: Martijn Verweijen
 Kosten HWL/niet-HWL € 3,00 / € 5,00
 Aanmelden via cursussen@hwl.nl
- Maandag 9 november Bos, grienden en knotbomen in de Hoeksche Waard**
 19.30-22.00 uur
 NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Door: Cees Mesker en Merijn van den Hoogenhoff
- Zaterdag 14 november Gevolgd door knotten op locatie**
 Kosten HWL/niet-HWL € 6,00 / € 10,00
 Aanmelden via cursussen@hwl.nl
- Dinsdag 17 november Roofvogels in de Hoeksche Waard**
 20.00-22.00 uur
 NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Door: Martin Moller
 Kosten HWL/niet-HWL € 3,00 / € 5,00
 Aanmelden via cursussen@hwl.nl
- Dinsdag 24 november Ganzen en eenden in de Hoeksche Waard**
 19.30-22.00 uur
 NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Door: Marianne v/d Waal en Dick van Houwelingen
- Zaterdag 28 november Gevolgd door excursie in 't Oudeland en Oeverlanden**
 Kosten HWL/niet-HWL € 6,00 / € 10,00
 Aanmelden via cursussen@hwl.nl

Ontwikkelingen 1995-2020 (3)

Ruud Horijon

Op 12 oktober 2020 is het 25 jaar geleden dat het natuurbezoekerscentrum (NBC) Klein Profijt in Oud-Beijerland –tevens het nieuwe onderkomen van onze vereniging— officieel werd geopend. In de 4 edities van de Waardzegger van dit jaar gaan we in op de voorbereiding, de bouw, de ontwikkelingen in de afgelopen 25 jaar en de toekomst. Nu deel 3 over de ontwikkelingen in de afgelopen 25 jaar, met dank aan Merijn van den Hoogenhoff, beheerder Klein Profijt, oud voorzitter Joost Kievit en Lenie van Ommen, coördinator werkgroep Schooleducatie noord.

Na de opening bleek al gauw dat NBC Klein Profijt volledig voldeed aan de verwachtingen. Het gebied rondom Klein Profijt werd een voorbeeld van natuur- en landschapsbeheer met de vrienden en de tuinen onderhouden door vele vrijwilligers. Ook een prachtige uitvalsbasis voor excursies en wandelingen, zeker toen het aangrenzende landbouwgebied De Staart aan de natuur werd teruggegeven met als beheerders de Konikpaarden en de Schotse Hooglanders. Klein Profijt werd ook het onderkomen van de jaarlijkse winterfair, start en finish van de jaarlijkse Oeverloop, het jaarlijkse dauwtrappen, vergaderingen van werkgroepen, lezingen, enzovoorts.

Ook steeds meer fietsers en wandelaars ontdekten Klein Profijt als aantrekkelijke halte voor een pauze en

een versnapering, zeker na aanleg van het terras aan de Oude Maas. De grafiek spreekt voor zich: grofweg tot 2006 elk jaar een stijging van het aantal bezoekers. Daarna redelijk stabiel tussen grofweg de 18.000 en 20.000 bezoekers, met een dip in 2015 toen door de dijkverzwaring het Zalmpad deels was afgesloten en Klein Profijt moeilijker bereikbaar was voor toch zo'n 16.000 fietsers.

Educatie

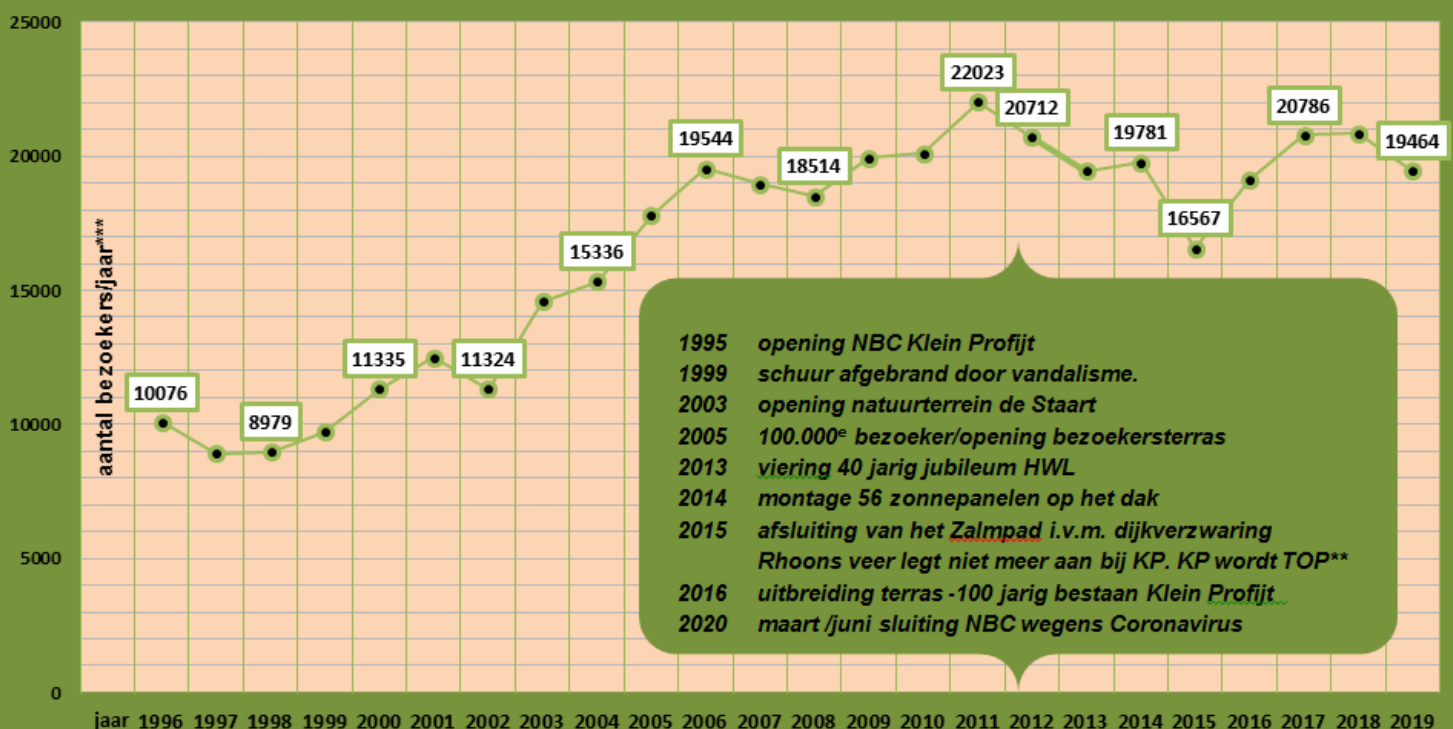
De bezoekersaantallen zijn exclusief activiteiten georganiseerd door de educatiewerkgroepen van HWL. Ook de natuur- en milieu-educatie (nme) kreeg door de ingebruikname van NBC Klein Profijt een positieve impuls. Daarvoor vond de educatie in het noordwestelijk noordelijk deel van de Hoeksche Waard vooral plaats door naar scholen te gaan en in de

omgeving buitenlessen te houden met hulp van natuurouders. Daarbij werd ook samengewerkt met toenmalige Stichting Natuurbehoud die een eenvoudig natuur educatief centrum had aan de Veerweg in Numansdorp, dat 12 jaar geleden werd vervangen door het prachtige Nationaal Landschap Centrum (NLC). Alle educatiegroepen kwamen toen onder de vlag van HWL.

Na de ingebruikname van Klein Profijt werd het bezoek aan scholen en het gebruik van leskisten en de inzet van natuurouders steeds minder en kwamen de scholen steeds meer -en heel graag- naar Klein Profijt en later ook het NLC. Alle basisscholen in de Hoeksche Waard krijgen jaarlijks een catalogus met het totale gezamenlijke activiteitenaanbod van HWL in zuid en noord, waarop de scholen kunnen

Kroniek /bezoekersaantallen 25 jaar NBC Klein Profijt

- 1995 opening NBC Klein Profijt
- 1999 schuur afgebrand door vandalisme.
- 2003 opening natuurterrein de Staart
- 2005 100.000^e bezoeker/opening bezoekerterras
- 2013 viering 40 jarig jubileum HWL
- 2014 montage 56 zonnepanelen op het dak
- 2015 afsluiting van het Zalmpad i.v.m. dijkverzwaring
Rhoons veer legt niet meer aan bij KP. KP wordt TOP**
- 2016 uitbreiding terras -100 jarig bestaan Klein Profijt
- 2020 maart /juni sluiting NBC wegens Coronavirus

*** Waarvan grofweg 2000 per jaar voor vergaderingen, lezingen e.d.

** TOP = toeristisch overstappunt www.toproutenetwerk.nl/

Grote concentratie tijdens educatie-activiteit in het jeugdlokaal.

Populaire educatie-activiteit: "struinen op De Staart".

inschrijven (totaal 20 activiteiten van Struinen op de Staart tot Kabouterpaden). Daarnaast wordt door de werkgroep natuur&jeugdadvertentie ook regelmatig buitenschoolse activiteiten aangeboden. De schooleducatiegroep op Klein Profijt telt 9 vrijwilligers, waarvan Lenie van Ommen sinds 1998 coördinator is. Zij is er terecht trots op dat kinderen, leerkrachten en ouders bijna zonder uitzondering heel tevreden zijn over het gebodene. Lenie: "Het is ook leuk dat we nu ook ouders en leerkrachten zien die vroeger als kind hier al op Klein Profijt zijn geweest. Maar zij krijgen niet hetzelfde verhaal te horen als 25 jaar geleden want het nme aanbod van HWL is de afgelopen jaren steeds aangepast en met de tijd meegegaan. Vaak is er ter inspiratie gebruik gemaakt van ideeën en materiaal van andere organisaties waaronder IVN-natureducatie (en duurzaamheid), maar altijd is er door de vrijwilligers maatwerk van gemaakt. Ook veel materialen werden met eigen handen vervaardigd".

De Hoeksche Waard is één van de weinige gemeenten waarbij de natuur- en milieu-educatie bijna volledig op vrijwilligers draait. De gemeente levert slechts een bescheiden financiële bijdrage en is daardoor heel voordelig uit met HWL. Of dit zo kan blijven is de vraag, want, zoals bij veel vrijwilligersgroepen, treedt er vergrijzing op en zijn er zorgen over nieuwe aanwas. Maar het enthousiasme is onverminderd. Dat blijkt wel uit het feit dat de vrijwilligers na de Corona lock down weer staan te springen om te beginnen in september: "Onder voorbehoud dat de

versoepelingen niet worden teruggedraaid en met inachtneming van de 1 ½ meter regel en de hygiëneregels!" voegt Lenie er nadrukkelijk aan toe.

Tabel: schooleducatie HWL (bron jaarverslagen HWL)

Jeugdeducatie Noord (Klein Profijt e.o). Excl. lessen locatie Zuid in NLC Numansdorp					
Aantal kinderen					
2000	2005	2010	2015	2019	
6539*	9889*	5880	3195	3636	

*) incl. kinderen die deelnamen aan schooleducatie op locaties in 's-Gravendeel en Strijen

Toename aantal leden

Het ledental van HWL heeft tot enkele jaren geleden ook een krachtige stijging doorgemaakt (zie overzicht in onderstaande tabel). NBC Klein Profijt heeft daar zeker een positieve bijdrage aangeleverd, naast de vele activiteiten waarmee HWL aan de weg timmerde, zoals het succesvolle initiatief om de Hoeksche Waard aan te wijzen als Nationaal Landschap, de bouw van het NLC en natuurlijk de reguliere

Tabel: aantal leden HWL 1991-2019 (bron jaarverslagen HWL)

Aantal leden										
1991	1993	1997	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
820	950	1141	1403	1693	1727	1793	1811	1754	1678	1641

activiteiten van wilgenknoten tot biologisch onderzoek.

Kortom

De voorbereiding en de bouw van NBC Klein Profijt op de was al een prachtig verhaal, maar de afgelopen 25 jaar ging de successtory onverminderd door en NBC Klein Profijt is niet meer weg te denken.

In het winternummer deel 4: de toekomst van NBC Klein Profijt

Aanvulling. Jan van Alebeek wees ons terecht op het feit dat in de zomeruitgave, bij de foto behorende bij het artikel over de bouwactiviteiten rond het Klein Profijt, niet alle namen werden vermeld. Het waren ook niet de eerste de besten. Door omstandigheden bereikten deze de redactie te laat. Onze excuses daarvoor. Hier alsnog de twee 'kanjers' met een grote staat van dienst bij HWL: v.l.n.r. John Bakker en Jan Prince. Joost Kievit en Merijn van den Hoogenhoff waren eerder wel vermeld.

zoekt nieuwe voorzitter!

Zoals elders in deze Waardzegger vermeld, heeft onze huidige voorzitter *Els van Veen* aangekondigd vanaf de volgende ALV in maart/april 2021 niet meer beschikbaar te zijn voor een nieuwe periode als voorzitter.

Voor de werving van een nieuwe voorzitter is onderstaand profiel opgesteld.

We hopen natuurlijk vurig dat uit eigen HWL-gelederen zich kandidaten zullen aandienen. Heb je belangstelling?

Neem dan contact op met *Els van Veen*, per mail voorzitter@hwl.nl of tel 06-1281 5421.

Profiel

Als open deur: de voorzitter heeft affiniteit tot het landschap HW en is bovenal een natuur enthousiast.

Taken naar buiten:

- De voorzitter is het aansprekende gezicht van de totale organisatie, zowel in- als extern.
- Bekendheid in en met de streek en de relevante partijen daarin is nodig of moet ontwikkeld worden.
- Taak is ook het beleid van de organisatie uit te dragen en waar nodig te ondersteunen.
- Het onderhouden van (externe) contacten met de *stakeholders*, zoals subsidiegevers, leden, huurders, sponsors.
- Pakt signalen uit de regio op om de eigen organisatie te voeden.

Taken naar binnen:

- De voorzitter geeft leiding aan de besturen en de vereniging, en beschikt over (ver)bindende eigenschappen naar het bestuur, vrijwilligers en leden.
- Volgt een toekomstgericht beleid naar leden en activiteiten, de eigen organisatie en geeft ruimte aan en initieert initiatieven. Volgt deze met kritische blik.
- Beschikt over een organisatorisch, maar ook delegerend vermogen. Stimuleert samenwerking binnen bestuur en vereniging.
- De voorzitter ziet toe op een goede taakverdeling binnen het bestuur.
- De voorzitter bewaakt de statuten en naleving van de statuten.
- Is gericht op groei van de vereniging en het benaderen van eerder 'verwaarloosde' groepen.
- De voorzitter draagt verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen van de twee bezoekerscentra.

Taken naar personeel:

- De voorzitter is het hoofd personeelszaken, heeft inzicht in personeelszaken, -beheer en -beleid.
- Het uitvoeren van personele taken gebeurt in samenwerking met het DB.
- Het voeren van sollicitatie-, functionerings-, beoordelings- en voortgangs-gesprekken.
- Het uitvoeren van ziekteverzuimbegeleiding.
- Aanspreekpunt voor de medewerkers.
- Begeleidend naar acquisitie van werkzaamheden.

Algemene Ledenvergadering (ALV)

Vergadering : Algemene Ledenvergadering nummer 38

Datum : Donderdag 17 september 2020, 20:00 uur

Locatie : [Nationaal Landschap Centrum \(NLC\), Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp](#)

De vergadering zal Coronaproof worden gehouden. Dus 1,5 meter afstand. Bij verkoudheids- of koortsklachten s.v.p. afzien van deelname e.d. Ook onder voorbehoud van scherpingen van de maatregelen, te volgen onder nieuwsberichten op hwl.nl.

1. Opening.
2. Verslag van de 37^e Algemene Ledenvergadering d.d. 12 maart 2020.
3. Financieel verslag 2019.
4. Verslag kascontrolecommissie.
5. Jaarverslag 2019. Het t.o.v. ALV aangepaste verslag staat op hwl.nl onder documenten Algemeen.
6. Onderzoek NLC – voortgang.
7. Mededelingen en actualiteiten.
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

Weekend gastvrouwen/heren gezocht voor Klein Profijt

Dankzij een enthousiaste groep vrijwilligers kan Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt ook op zaterdag en zondag open zijn. Zij zorgen er voor dat bezoekers zich welkom voelen door een praatje te maken, informatie te geven, te wijzen op wat er in en om Klein Profijt te zien/doen is, enz. En natuurlijk om de gasten te voorzien van een drankje en/of een hapje.

Intussen kunnen we wel wat versterking gebruiken en zijn we op zoek naar mensen die het leuk vinden om ongeveer 1 keer in de 4 à 5 weken op een zaterdag of zondagmiddag van 12.00 tot 17.00 dienst te doen. In een dienst wordt altijd met twee personen gewerkt, dus nooit alleen.

Als het u wat lijkt of als u meer informatie wilt, neem dan contact op met Leny Goedhart of via kantoor@hwl.nl of 06-3018 9509.

Kijk voor meer vacatures op hwl.nl, klik aan de linkerkant op 'vereniging' en dan 'vacatures'.

Wij heten de volgende leden hartelijk welkom!

Nieuwe leden (47) vanaf 01-05-2020

Yvonne van Putten	<i>Oud-Beijerland</i>	Wybren van Rij	<i>Oud-Beijerland</i>
Marjan vd Ree	<i>Strijen</i>	Kirsten Bekink	<i>Oud-Beijerland</i>
Bert Bloemendal	<i>Oud-Beijerland</i>	T. de Waard	<i>Puttershoek</i>
Janneke den Boer	<i>Mijnsheerenland</i>	Arjan Snijders	<i>Strijen</i>
Amber de Jongh	<i>Oud-Beijerland</i>	Ronald van den Boogaard	<i>Nieuw-Beijerland</i>
Sonny Vos Fiere	<i>Maasdam</i>	A. Brand	<i>'s-Gravendeel</i>
Petra Hoek	<i>Mookhoek</i>	Marjolein Faber	<i>Oud-Beijerland</i>
Judith Mesker	<i>'s-Gravendeel</i>	Willem Batenburg	<i>Piershil</i>
S.T. Schaap	<i>Strijen</i>	Jeroen Eijeriks	<i>Westmaas</i>
Hans Luijmes	<i>Puttershoek</i>	Desiree Goudzwaard	<i>Klaaswaal</i>
Elvira Bender	<i>Heinenoord</i>	Bernadette Vissers	<i>Barendrecht</i>
Jolanda Koning	<i>Oud-Beijerland</i>	Marlene Pors	<i>Oud-Beijerland</i>
Anja Zoetbrood	<i>Oud-Beijerland</i>	Elisabeth Kooijman-Gross	<i>Strijen</i>
De heer J. van der Staaij	<i>Oud-Beijerland</i>	Janet Siegers	<i>Oud-Beijerland</i>
Claudia Snel	<i>Zuid-Beijerland</i>	Jaap de Jong	<i>Strijensas</i>
Arie Borg	<i>Oud-Beijerland</i>	G.B. Biesheuvel	<i>Piershil</i>
Linda van Veen	<i>Oud-Beijerland</i>	Mireille Louwerens-Huys	<i>Mijnsheerenland</i>
Ben Kooij	<i>Oud-Beijerland</i>	Hans van Ruiten & Aaltje Groenendijk	<i>Nieuw-Beijerland</i>
Iris van der Waal	<i>Oud-Beijerland</i>	Rik de Deken	<i>Heinenoord</i>
Ed Tijdgat	<i>Oud-Beijerland</i>	Jaap Iversen	<i>Heinenoord</i>
Wouter Knoppers	<i>Goudswaard</i>	Kjeld van Dijk	<i>s-Gravendeel</i>
Jany van Nes	<i>Oud-Beijerland</i>	Familie van't Land	<i>Oud-Beijerland</i>
Jasper van Everdingen	<i>Puttershoek</i>	Mevrouw Karbaat	<i>Heinenoord</i>
		Piet Brussé	<i>Mijnsheerenland</i>

Transitie naar nieuwe website hwl.nl

Ruud Horijon

Vorig jaar heeft de webredactie een onderzoek verricht naar de communicatiemiddelen van HWL in het bijzonder de website en het gebruik van sociale media en daarvoor ook diverse HWL-ers en anderen geïnterviewd. Daarin werd onder andere geconcludeerd, dat het gebruik van sociale media steeds belangrijker wordt en de website ook dringend vernieuwd moet worden. Maar zoals zoveel voor komt, stond ook hier tussen droom en werkelijkheid in dit geval geen wetten, maar wel geld en

verenigingsleven met gesloten beurs bindt aan het lokale bedrijfsleven- een bedrijf gezocht dat ons daarbij wilde helpen. En zowaar in april kregen wij het bericht dat een match was gevonden en Trend Marketing en Communicatie uit Mijnsheerenland de uitdaging met ons wil aangaan.

In het onderzoek vorig jaar hadden we al vastgesteld dat de nieuwe website er wel moderner en aantrekkelijker mag uitzien, een sterkere interactie met onze sociale media, ook goed leesbaar

betrekken. Belangrijkste vragen zijn of er concrete ideeën zijn voor wat betreft het uiterlijk van de website (goede websites die als voorbeeld kunnen dienen) maar ook andere ideeën, bijvoorbeeld om informatie toe te voegen die nu ontbreekt. Ook wordt gevraagd om concrete hulp bij de verdere uitvoering (overzetten van info van de oude naar de nieuwe website enz.)

gebrek aan handjes. Maar er zijn intussen toch stappen gezet. Al snel werd een HWL Instagram account opgezet:

<https://www.instagram.com/hoekschevaardslandschap/>

en er werden meer vlogs gemaakt.

Voor vernieuwing van de website werd via Stichting de Hoeksche Waardse Uitdaging –de spin in het web die het

moet zijn op smartphones en tablets, een betere zoekfunctie en de mogelijkheden om lid of vrijwilliger te worden mogen meer prominent in beeld komen. De sterke punten van onze website moeten wel behouden blijven: uitgebreide info over onze werkgroepen, dossiers en activiteiten.

Nu is het de kunst om dit goed uit te werken. Daarbij willen we de werkgroepen en leden van HWL

De HWL werkgroepen hebben in augustus hierover een brief gehad met de mogelijkheid te reageren naar de webredactie.

Ook langs deze mogelijkheden geven wij graag de gelegenheid ideeën aan te dragen of hulp aan te bieden.

Reactie graag naar webredactie@hwl.nl

De bedoeling is eind dit jaar de nieuwe website operationeel te hebben.

Joops PRIKBORD

*Er is nog plaats voor
één adverteerder!*

*Voor de meest recente
informatie kijken op
www.hwl.nl*

*deadlines kopij inleveren!
31 oktober (winternummer)
Verwachte uitgifte rond
1 december!*

Houd het veilig, houd afstand!

Is dit de plek waar u graag zou willen adverteren of iemand weet die dit graag wilt?

Stuur een mailtje naar redactie@hwl.nl en we gaan het, in onderling overleg, realiseren!

Kerkstraat 2, 3291 AL Strijen
www.siemwoningstoffering.nl
info@siemwoningstoffering.nl
0619346085

Ja..! Noteert U even..! TAPIJT- & MEUBILAIR REINIGING

ALLES VLOT WEER SPIC & SPAN

Reiniging van tapijt en karpetten, schoonmaak van stoelen, trappen, gordijnen, enz.

Ook verhuur van schoonmaakmachines!

Mobiele Stoomcleaning M.K. Tuk

Waleweegje 28 - 3291 AW - Strijen

tel 078-674 2850 / 06-511 80 985

mennotuk49@gmail.com

Let op: onderstaande activiteiten zijn i.v.m. de afgekondigde coronamaatregelen onder voorbehoud. Het is nog niet zeker of alle excursies kunnen doorgaan.

Aanmelden is verplicht in verband met het maximaal toegestane deelnemers.

Voor actuele informatie: zie HWL website en Het Kompas.

Zaterdag 5 september Bezoek aan het Moderne Landbouwbedrijf van Familie Klompe

14.00-16.00 uur

Stougjesdijk 168, 3271 KG Mijnsheerenland

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zondag 13 september Bezoek molen De Lelie en Argusvlinder

14.00-16.00 uur

Parkeerterrein bij de molen, Molendijk 2, 3297 LC Puttershoek

Gratis, i.v.m. Open Monumentendag

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 26 september FruitSapdag

Verwerken van fruit tot sap en verkoop. Geen verdere activiteiten.

Ritselaarsdijk (appeldijk) 8, 3291 KA Mijnsheerenland

Zondag 27 september Bloemen- en Graskruidenranden

Berkestee (fam. V.d. Hoek), Westdijk 50, 3274 KG Heinenoord

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 10 oktober Ontdek Westmaas

14.00-16.00 uur

Kerkplein, Westmaas

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 31 oktober Wandeling Korendijkse Slikken

13.30-15.30 uur

Parkeerplaats bij Westdijk 16, 3267 LV Goudswaard

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 31 okt / Zondag 1 november 2-daags openbare muizeninventarisatie

08.00 uur en 20.00 uur, zaterdag. 08.00 uur, zondag

NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 28 november Bezoek Sojabrouwerij Tomasu

14.00-16.00 uur

Ridderkerkstraat 77, 3076 JV Rotterdam

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Woensdag 30 december Oliebollenwandeling

13.00-15.30 uur

Grote parkeerplaats langs Buitendijk, 3292 LB vanuit Sas links, voorbij einde Wielweg/Schenkeldijk te Strijen

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Kijk voor meer en meest recente informatie op www.hwl.nl

Kosten standaard excursie: leden € 3,00, niet leden € 5,00

Kinderen tot en met 12 jaar € 2,00

De Hoekse Bijenkorf

**puur natuurlijke honing
uit eigen streek
koud geslingerd**

- In- en verkoop van honing
- Keurmeester
- Specialist bijenproducten
- Verhuur bijenvolken voor bestuiving

- Streek- en puurmarkten
- Verkoop van pro polis producten
- Certificaat erkend streekproduct
- Workshops
- Zwermverwijdering

Imker **FLIP WOLS** info@dehoeksebijkorf.nl

06-21818946 Nassaulaan 140 3297BJ Puttershoek

www.dehoeksebijkorf.nl/

QUADRAAT
QUALITY PRINTING

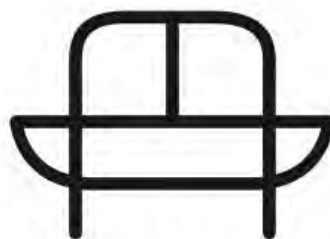
- Huisstijl
- Promotie
- Verpakkingen
- Presentatie, displays
- Signing
- Stickers, labels
- Direct mail
- Buitenreclame
- Bedrijfs- en winkelinrichting
- Specials op hout, metaal, kunststof

WWW.QUADRAAT.NL

Jan van der Meijdenstraat 25 | 3361 LZ Oud-Beijerland | 0180 61 72 33 | w.tb@quadraat.nl

HW
werkt!
Werk voor iedereen

DOMINIKQ
MEUBELSTOFFEERDERIJ

Oostdijk 187 - 3261 KE - OUD-BEIJERLAND
0186 - 621 430 - www.dominikq.nl

Spreek online af bij kapsalon **Capili** en kies je eigen korting

Kijk op www.Capili.nl

Capili

hart
VOOR **REGELEN**

Deze zomer genieten van een
opgeruimde schuur, garage,
zolder of caravan?

Laat mij het regelen!

Tel: 06 13193313
Mail: m.denboer@hartvoorregelen.nl

Neem nú een
abonnement

Dichtbij
af te halen

Mét verrassende
recepten!

Welkom bij de boer!

Kijk op onze site
voor het actuele
programma.

Geniet wekelijks van biologische groenten, fruit,
aardappelen en spelt pasta van boerderij Landzicht.

Landzicht biologisch
groentenabonnement.nl
Boerderij Landzicht
Mees en Ageeth Visser
Broekseweg 2a, 3291 LA Strijen
info@groentenabonnement.nl
www.groentenabonnement.nl

waardzegger

Kies voor biodiversiteit in úw Hoeksche Waard!